deelen 3 zijn benodigd voor het samenstellen van de nota's aan de cliënten-remittenten).

Verwarring tusschen de deelen 1 en 3 heeft niet voor te komen; men kan ze gemakkelijk onderscheiden door verschillen in den tekst en (of) door bijv. perforatie.

De verantwoordings-nota's, van correspondenten kunnen weder zeer eenvoudig zijn en bevatten slechts bedragen en kosten. De correspondenten kunnen deel 2 gebruiken voor het sorteren van de door hen te verantwoorden incasso-posten.

A6. Verantwoordings-nota's aan cliënten met behulp van de deelen 3.

Voordeelen: door de deelen 3 te sorteren vindt men vlug de te verantwoorden bedragen per cliënt. De verantwoordings-nota (afrekenings-nota) aan den cliënt heeft slechts de bedragen van de wissels en de incasso-kosten te bevatten. De bijzonderheden vindt de cliënt op de strooken.

Een nadeel, doch van ondergeschikte beteekenis, voor den cliënt is, dat hij een massa papier ontvangt (bijv. 20 à 30 strooken, hetgeen hem extra-porto kan kosten).

Een nadeel van de strooken in het algemeen is meer papier- en portokosten, doch de voordeelen van de werkbesparing (minder en goedkooper personeel) zijn grooter.

Een groot voordeel van de strooken is nog: minder vergissingen met namen, nummers en bedragen; men „sluit” gemakkelijker. Tengevolge van dit systeem kunnen verder de verantwoordingsnota's aan cliënten gemakkelijk machinaal worden vervaardigd, b.v. met behulp van een schrijvende telmachine met 2 telwerken (een telwerk voor de wisselbedragen en een voor de incassokosten).

BESPREKING GEVAL B

Incassi van derden (correspondenten) ontvangen en door de Bank zelf te innen. De voornaamste handeligen zijn:

B1. De wissels worden op borderel ontvangen; de strooken worden ingevuld en aan de wissels gehecht. De wissels voorzien van de strooken worden in „stadstrommels” per vervalldag opgeborgen.

B2. Op den dag vóór den vervalldag worden de strooken van de wissels gescheiden; de strooken worden per looper bijeen gehouden.

B3. Na incasso worden de strooken gesorteerd per correspondent. De deelen 3 gaan met de verantwoordingsnota's naar de correspondenten.

BESPREKING HANDELINGEN B1 t/m B3

B1. In het geval B is de kans op fraude beduidend grooter. Ook in verband hiermede is het m.i. in dit geval beter de strooken slechts in *duplo* te maken. De strooken, in de opgave aangeduid als deelen 3 worden aan de wissels gehecht. De deelen 1 worden *apart* opgeborgen, op dezelfde wijze als de wissels in de stadstrommels. Men heeft derhalve steeds een volledig overzicht van alle wissels, zowel van die, welke in de stadstrommels zijn opgeborgen, als van die, welke de loopers onder hun berusting hebben. Dit vormt een controle op de loopers en op diegenen, die dagelijks met de loopers afrekenen.

B2. De strooken deel 3 worden per looper bijeengehouden. Dit is uit controle-oogpunt niet voldoende. Het deel 3 kan al dan niet opzettelijk worden zoekgemaakt. Bovendien is het uit administratief oogpunt noodig om later te kunnen nagaan in boeken *wanneer* een wissel is aangeboden. Daarom moeten per looper de wissels worden ingeschreven in *vaste* boeken: voldoende is nummer en bedrag. Optellen en met behulp van een telmachine (vanaf de wissels) natellen.

In de praktijk kan het overweging verdienen ook in geval A slechts 2 strooken per wissel te gebruiken. Men zendt dan slechts één strook naar den correspondent (met verzendlijst); dit geeft besparing van porto, drukwerk en carbon. De correspondent zendt dan deze strook t.z.t. terug.

Hiervan zal de correspondent weinig hinder ondervinden. Hij zal de aan hem toegezonden verzendlijsten bijwerken (wat betreft namen, etc.).

H. KRUSE

LITERATUUR

Red. M. M. DEEN Jr. en A. ROBLES

De kritiek op „Profits” van Victor Valentinovitch Novogilow

(Slot)

Op grond van zijn kritiek ziet N. het verband tusschen voortbrenging en prijspeil anders dan F. en C. Terwijl deze de stelling verdedigden, dat het hooger prijspeil voortvloeiend uit een toenemende geldhoeveelheid bij productie-uitbreiding *niet* kan worden gehandhaafd, tenzij de voortbrenging uitzet *in een voortdurend sneller tempo* — iets wat zelfs voor de Vereenigde Staten *niet* is aan te nemen, is N. daarentegen van oordeel, dat dit hooger prijspeil kan worden gehandhaafd indien zowel voortbrenging als geldhoeveelheid *in een snel afnemend tempo toenemen*, wat — althans in 't algemeen, volstrekt niet onmogelijk is. Hij illustreert deze stelling met de volgende tabel:

	1e jaar	2e jaar	3e jaar	4e jaar
	Case II	Case X	Case XI	
	(gewijzigd)			
Output	1.000.000	1.100.000	1.121.111	1.125.570 units of goods
Sales	1.000.000	1.000.000	1.100.000	1.121.111 units of goods
Receipts	1.000.000	1.090.000	1.199.000	1.222.011 dollars
Wages	900.000	990.000	1.009.000	1.013.011 dollars
Dividends	100.000	100.000	190.000	209.000 dollars
Index of prices	100	109	109	109

Case XII illustreert de gevolgen van een teruggang der geldhoeveelheid. Met F. en C. is N. van oordeel, dat inkrimping van krediet het prijspeil doet dalen. Maar hij wijst er terecht op, dat de terugbetaling der van de bank geleende 90000 dollars plaats heeft op een moment, dat de onderneming niet alleen groote winsten maakt maar voorts geen enkel ongunstig symptoom voor de toekomst aanwezig is. Waarom dan terugbetaling van het geleende geld nog voordat de met behulp van dat geld geproduceerde goederen zijn verkocht?? Case XII bewijst daarom *niet*, wat F. en C. ermee willen bewijzen. Terecht schrijft N.: „What does Case XII prove? 1e That if Corporations make it their object to diminish profits, the latter will actually diminish: in the Case in point, profits fell from 190.000 to 10000 dollars. 2e That a lowering of productive activity causes a deficiency in consumer purchasing power. This Case, however, has no direct bearing on the demonstration of the main thesis, as it does not show how an *increase* of productive activity causes a deficiency in consumer purchasing power. In other words, this Case rests on the assumption that a decrease in productive activity has, for some unknown reasons, already occurred, and all that remains to be done is to consider the consequences of an already existing depression.”

Uitzetting der voortbrenging leidt, tenzij met sparen gepaard gaand, tot een stijging van het prijsniveau. Op zich zelf heeft sparen de tendens het prijspeil te doen dalen. In een tijdperk van opgaande conjunctuur, werkt sparen remmend op de stijging van het prijsniveau. N. is daarom — in strijd met de hoofdstelling van F. en C. van oordeel, dat niet elke bespaarde dollar het evenwicht tussehen voortbrenging en verbruik verstoort. Integendeel tot op zekere hoogte is sparen voor de handhaving van het evenwicht onmisbaar, daar anders het prijspeil, bij uitbreiding der productie, niet konstant zou kunnen blijven. Deze stellingen illustreert N. met de volgende tabel:

	1e jaar	2e jaar	3e jaar	
Output	1.100.000	1.210.000	1.331.001	units of goods
Sales	1.000.000	1.100.000	1.210.000	units of goods
Receipts	1.090.000	1.199.000	1.318.900	dollars
Wages	990.000	1.089.000	1.197.900	dollars
Dividends ...	100.000	110.000	121.000	dollars
Undistributed profits		80.000	88.000	dollars
Index of prices	109	109	109	

Bij deze tabel teekent N. het volgende aan:

„In analysing this table we may observe that:

Production increases yearly at a uniform rate.

Receipts also increase at a uniform rate; given an unchanged circuit velocity of money; this means that the volume of money increases at a uniform, not at an accelerating, rate. Savings at first rush up (from 0 to 80.000 dollars), but subsequently they increase at the same rate as production and receipts.

Undistributed profits amount to 42 per cent of the total profits. Unsold goods are nil.

The price-level keeps perfectly steady.

On the basis of this example the reader may continue his calculations *ad infinitum*, without ever encountering any deficiency of consumer purchasing power

It is true that, beyond a certain limit, savings may cause a fall in the price-level. This means, however, that not mere saving, but „oversaving” causes such deficiency. Whether such „oversaving”, occurs in real life and whether it is in any way connected with business depressions are different questions. But, according to Profits, the baleful factor causing depression is, not oversaving, but saving generally, which is far from being true.”

M. a. w. N. is er in geslaagd, beter nog dan de vorige critieus B., aan te toonen, dat een harmonisch samengaan van voortbrenging, sparen en prijspeil op den duur theoretisch geenszins onmogelijk is.

Na een kritische beschouwing van „Case VI” komt N. tot de volgende — met de analyse van Cases XI en XII overeenstemmende — conclusies:

„1. Savings are necessary in order to maintain the balance between supply and demand in a period of expanding production.

2. In order, however, to fulfil this function, the savings must strictly correspond to accumulation of capital goods.

3. Not saving, but „oversaving” (i.e. savings carried beyond a certain point) causes a deficiency in consumer purchasing power

Not every dollar saved contributed to create a deficiency in purchasing power (aldus F. en C.), but only every dollar over and above 100.000 dollars (in Case VII).

Savings affect the rate of profits even when they contribute to maintain the stability of the price level. Thus, in the second year, the rate of profits fell, since the capital of the Corporation increased, while the amount of profits remained unchanged.

This fall in the rate of profits is traceable to savings: had the savings been smaller, the expansion of production being the same, the level of prices and the rate of profits would have been higher.

5. Waiting without accumulation of capital is just as contrary to the nature of things as accumulation of capital without waiting”

F. en C. hebben volgens N. in Case VI aan het sparen toegeschreven, wat in werkelijkheid een gevolg is van de veronderstelde vaste geldhoeveelheid, vaste omloopsnelheid en onveranderlijkheid van het prijspeil.

Schakelt men de door F. en C. gemaakte fouten uit, dan vormen hun tabellen een heldere uiteenzetting en verdediging van de juistheid van de „theory which attributes depressions to oversaving or overcapitalization”. Toch acht N. de juistheid dezer theorie nog lang niet bewezen. Want dan moet worden aangetoond „that the proportion of profits saved in a period of depression exceeds that critical point where saving ends and oversaving begins”. Uitvoerig zet N. uiteen, waarom hij dit onaannemelijk acht.

Des te nijpender wordt nu de vraag, hoe het feit van de conjunctuur-beweging dus wel moet worden verklaard. In aansluiting aan een beschouwing over het sparen, geeft N. daarover wel eenige opmerkingen, die echter bezwaarlijk op den titel van een volledige crisis-theorie aanspraak kunnen maken. Trouwens, erkend moet worden, dat deze *buiten* het kader van de hem door de „Pollak Foundation” gestelde taak lag en dat hij in z’n kritiek uitnemend (m.i. beter dan alle andere critici) is geslaagd. Het had echter wel voor de hand gelegen aan de hand van de 12 Cases eens te onderzoeken, hoe de toestand zich ontwikkelt, als de arbeiders zelve aandeelhouders in de onderneming zijn, c.q. in stijgende mate worden. Vooral zij, die, als schrijver dezes, op het standpunt staan, dat de hoofdoorzaak der conjunctuurbeweging ligt in de ongelijkmatige bezitsverdeling, tengevolge waarvan het door moordende concurrentie op industrieel terrein telkens tot het uiterste opgevoerd, voortbrengend vermogen steeds weer boven het peil der massa-koopkracht uitstijgt, moeten deze leemte wel zeer betreuren. Dit behoeft er echter geenszins toe te leiden, de blijvende beteekenis van het werk van F. en C. en van hunne critici te ontkennen of te onderschatten. Integendeel. Een, hier en elders nog veel te weinig bekend, uitnemend wijsgeer J. J. Fries zegt in de voorrede van zijn boek: „Wissen, Glaube und Ahndung” o.a. „Resultate zu geben, hat in der Philosophie überhaupt für sich wenig Wert, denn in jeder selbsttätiger Speculation hängt ihre Richtigkeit nur von der Richtigkeit der befolgten Methode ab, nur durch sie können Resultate garantiert werden. Philosophie zu lehren, ohne das Philosophieren, ist eine zwecklose Bemühung”. Welnu „mutatis mutandis” is deze uitspraak ook waar voor het terrein der theoretische economie. Maar vooruitgang staat of valt met een al dan niet vollediger beheersching en beter toepassing van de deductieve methode!

Voor zoover mij bekend, heeft, na Thünen’s „Isolierter Staat” en Oppenheimer’s „Groszgrundeigentum und soziale Frage”, (waarin O. de zgn. theorie van den eenzijdigen druk in aansluiting aan Thünen ontwikkelt) niemand de deductieve methode op vruchtbaarder en origineeler wijze toegepast dan F. en C. Het zou mij niet verwonderen als, dank zij hun methode van onderzoek, het eerlang mogelijk bleek in de theoretische en praktische moeilijkheden van het conjunctuurvraagstuk dieper door te dringen dan tot dusver mocht gelukken. Ligt het niet op den weg van Heeren Accountants, wier studie theorie en praktijk combineert en die meer dan anderen met de „up and downs” van den economischen cyclus in nauwe aanraking komen, daar toe ook een steentje bij te dragen?!? Mr. Dr. A. SPANJER